

Justitiedepartementet

Stockholm den 22 augusti 2022

Ert diarienummer: Ju2022/01335

Remissyttrande över betänkandet **Straff för deltagande i en terroristorganisation (Ds 2022:6) – Dnr Ju2022/01335**

Amnesty International är en av världens största människorättsorganisationer. Vårt arbete baseras på det universella regelverket om mänskliga rättigheter, vilket grundar sig i principen om alla människors lika värde. Regelverket innehåller juridiska och politiska förpliktelser vilket binder stater som har ratificerat relevanta konventioner, bland dem Sverige.

Amnesty understryker den svenska statens direkta folkrättsliga skyldighet att garantera samtliga individer de rättigheter som omfattas i de konventioner Sverige har ratificerat, säkerställa att dessa inte kränks samt vidta förebyggande åtgärder för att möjliggöra deras uppfyllelse.

Svenska sektionen av Amnesty International, nedan Amnesty, lämnar följande synpunkter på betänkandet.

Inskränkningar av grundläggande fri-och rättigheter

I den aktuella promemorian föreslås att det ska införas ett särskilt straffansvar för deltagande i en terroristorganisation. Straffansvaret för flera andra brott som har samband med terrorism föreslås även utvidgas med anledning av deltagarbrottet. Det föreslås bland annat att det ska vara straffbart att offentligt uppmåna till deltagande i en terroristorganisation.

Förslaget om införandet av ett deltagandebrott har sin utgångspunkt i den grundlagsändring som föreslås i betänkandet *Föreningsfrihet och Terroristorganisationer* (SOU 2021:15). Införandet av ett deltagandebrott är möjligt genom den föreslagna ändringen om ett undantag i regeringsformen som utökar möjligheten att begränsa föreningsfriheten när det gäller sammanslutningar som ägnar sig åt eller understödjer terrorism.

Amnesty var kritisk till förslaget om grundlagsändring, bland annat för att det inte föregicks av tillräckligt noggranna överväganden.¹ Det saknades en ingående analys av ett antal kärnfrågor om innehållet i och de potentiella riskerna med en sådan ändring. Amnesty fann därför att utredningen inte anförde tillräckliga skäl för att berättiga en inskränkning av föreningsfriheten. Amnestys synpunkter kvarstår alltså. Inskränkningar av grundlagsfästa fri-och rättigheter, i detta fall föreningsfriheten, måste ses som en extraordinär åtgärd och måste föregås av noggranna och djupgående överväganden.

---

¹ Se [här](#) för Amnestys yttrande över betänkandet *Föreningsfrihet och terroristorganisationer* (2021:15).

Det nu aktuella förslaget att införa ett deltagandebrott innebär inte enbart begränsningar av grundläggande fri- och rättigheter som finns i regeringsformen. Innehållet i den föreslagna bestämmelsen begränsar rättigheter i den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen) och FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen), som båda gäller som lag i Sverige. Yttrandefriheten är en långtgående frihet i båda dessa konventioner och det måste därför göras en uppdaterad prövning av de föreslagna reglernas förenlighet med internationell rätt.

Utvidgningen av tillämpningsområdet för straffbestämmelsen om offentlig uppmaning till att även omfatta deltagandebrottet innebär en inskränkning av den grundlagsskyddade yttrandefriheten och informationsfriheten enligt 2 kap. 1 § första stycket 1 och 2 regeringsformen och artikel 10 Europakonventionen.

För att en inskränkning av yttrandefriheten ska få ske på det sätt som föreslås måste den framstå som både nödvändig och proportionerlig. Detta kräver noggranna överväganden, vilket enligt Amnesty tycks saknas i promemorian. Det kan också noteras att den föreslagna kriminaliseringen inte heller är något som terrorismdirektivet kräver. Viktigt i detta sammanhang är en beskrivning av gränsdragningen mellan otillåten propaganda och tillåtna opinionsyttringar.

Undantagsbestämmelse

Utredningen noterar att det finns ett antal handlingar som objektivt sett kan framstå som stödjande för terroristorganisationens verksamhet, och alltså träffas av det preciserade deltagandebegreppet, men som inte kan betraktas som straffvärda.

Amnesty International instämmer i utredningens bedömning och ser positivt på att utredningen har tagit till sig synpunkter, inte minst från civilsamhället, angående behovet av ett undantag.

Utredningen klargör att exempelvis vissa journalistiska metoder (såsom wallraffning), situationer där det saknas alternativ till verksamhet som objektivt stöder en terroristorganisation och sjukvård som bedrivs i enlighet med den internationella humanitära rätten ska undantas från kriminaliseringen. Amnesty International instämmer i den bedömningen.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis framhåller Amnesty International behovet av att genomföra en mer genomgående granskning och analys av förslaget om införandet av ett deltagandebrott. Detta eftersom det aktuella förslaget riskerar att inskränka ett antal långtgående friheter, som återfinns såväl i Sveriges grundlag som i internationella konventioner som Sverige är bunden av.

Detta yttrande är upprättat i samråd med Amnestys specialgrupp Folkrättsjuristerna.

Anna Johansson
Generalsekreterare
Amnesty International
Svenska sektionen